

คำนำ

ในยุคของการสื่อสารถึงกันได้ทั่วโลกภายในเสี้ยววินาที ทำให้ข่าวสารข้อมูลมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ กระบวนการดังกล่าวมีความสำคัญล้ำไป ทั้งนี้เนื่องจากห้องสมุดในยุคโลกาภิวัตน์ไม่เพียงแต่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสารความรู้ ตลอดทั้งศิลปวัฒนธรรมของมนุษยชาติ ไว้ในรูปของหนังสือ ดังเช่นที่เราคุ้นเคยกันนั้น ห้องสมุดยังบังคับหาและให้บริการข่าวสารความรู้ที่บางครั้งเรียกว่า “สารสนเทศ” ซึ่งอยู่ในรูปของวัสดุประเภทอื่นด้วย อาทิ โสตทัศนวัสดุ วัสดุย่อส่วน และวัสดุอิเล็กทรอนิกส์ ขอบเขตของการให้บริการในห้องสมุดขยายรวมถึง ความพยายามในการค้นหาสารสนเทศบนวัสดุอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งที่มีอยู่ในห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศทั่วไปในประเทศไทย และต่างประเทศทั่วโลกเพื่อสนับสนุนความต้องการของผู้ใช้

ดำเนินการใช้ห้องสมุดเล่มนี้เป็นฉบับปรับปรุงใหม่ ที่คณะผู้เขียนดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 แล้ว มีการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มเติมเนื้อหาใหม่ๆ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะห้องสมุดสมัยใหม่ เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่ได้มีโอกาสสามารถเข้าร่วมกิจกรรมและรายละเอียดในหนังสือซึ่งครอบคลุมความรู้ที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถใช้ห้องสมุดที่มีอยู่ทั่วไป เพื่อค้นหาข่าวสารความรู้ประกอบการศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง

นอกจากนี้ คณะผู้เขียนยังนำเนื้อหาสาระของการใช้ห้องสมุด เสนอในรูปแบบของตำราที่สามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง (self study text) ส่วนที่เป็นเค้าโครงเรื่อง สาระสำคัญ วัตถุประสงค์ กิจกรรม และการประเมินผลท้ายบท เป็นส่วนที่จะช่วยให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาในแต่ละบทดีขึ้น

คณะผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ตำราเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด ได้เป็นอย่างดี ของขบวนนายชัยทัศน์ ศิริประยะ สำหรับความอุดมสมบูรณ์และความอุดหนัจพิมพ์คืนฉบับ งานสำเร็จด้วยดี

ในฐานะบรรณาธิการข้าพเจ้าขอขอบคุณอาจารย์ผู้ร่วมเขียนทุกท่าน และขออภัยที่ข้าพเจ้าได้แก้ไขและ/orเพิ่มเติมรายละเอียดบางส่วนในแต่ละบท ทั้งนี้เพื่อให้เนื้อหา มีความสอดคล้องกัน

หากท่านผู้อ่านพบข้อบกพร่องประการใดโปรดทักท้วงมาได้ ข้าพเจ้าจะขอน้อมรับไว้ด้วยความขอบคุณยิ่ง และจะนำไปปรับปรุงแก้ไขในการพิมพ์ครั้งต่อไป

รศ.ดร.พิมพ์พรรณ ประเสริฐวงศ์ เรพเพอร์

บรรณาธิการ

มิถุนายน 2539

คำนำ

การพิมพ์ฉบับแก้ไขปรับปรุง

คำรา IS103 (LB 103) ฉบับนี้ได้ปรับปรุงเนื้อหาจากคำรา LB 103 ฉบับพิมพ์ปี พ.ศ. 2539 โดยเพิ่มเติมเฉพาะเรื่องที่มีความจำเป็นต่อผู้เรียน เพื่อให้ก้าวทันโลกแห่งสารสนเทศ ที่เคลื่อนไปอย่างไม่หยุดยั้ง ส่วนที่เพิ่มเติมและปรับปรุงได้แก่ การพัฒนาห้องสมุดในประเทศไทย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยรามคำแหง การใช้หัวเรื่องค้นหาสารสนเทศทางออนไลน์ และสารสนเทศ เครือข่ายคอมพิวเตอร์สากล

อาจารย์ของภาควิชาฯ ที่ร่วมค้นคว้าปรับปรุงเนื้อหาดังกล่าว Norton จากผู้เขียนเดิน
มีดังนี้ พศ.ดร. สุนีย์ กาศจำรูญ พศ. ล้านนา ดวงสิงห์ อาจารย์ประจำ พวินันท์ อาจารย์กิมศักดิ์
เอ็งช้วน และ อาจารย์พรสิน แซ่โกว หวังว่าคำราเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนวิชาการใช้
ห้องสมุดได้เป็นอย่างดี

๔๗ ๒๐๘๑

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุพา สายมาลา)

หัวหน้าภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

เมษายน 2542

คำชี้แจงเกี่ยวกับกระบวนการวิชาการใช้ห้องสมุด LB 103

1. แนวสังเขปกระบวนการวิชา

LB 103 การใช้ห้องสมุด

(Using the Library)

บทนำทั่วไป ลักษณะและหน้าที่ของห้องสมุด และสถาบันที่ใช้เป็นแหล่งสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้ารูปแบบของทรัพยากรแต่ละประเภท ศึกษาวิธีการค้นหา รวมรวมและวิเคราะห์ ทรัพยากรเหล่านั้น เพื่อการเรียนรู้ และเรียนรู้ความรู้ตามวิธีการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

2. ข้อแนะนำในการเรียน

เนื่องจากวิชาการใช้ห้องสมุดเป็นวิชาที่มุ่งให้นักศึกษาได้รับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับระบบของห้องสมุดโดยทั่วไป ให้รู้จักวิธีการจัดเก็บ และวิธีค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ นักศึกษาควรเข้าชมและเข้าใช้ห้องสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหง หรือห้องสมุดที่อยู่ใกล้บ้าน จะทำให้เข้าใจเนื้อหาในตำราดีขึ้น ขอแนะนำวิธีที่ควรศึกษาไว้นี้ ดังนี้

- 2.1 ควรลองทำแบบประเมินผลก่อนเรียนเพื่อทดสอบความเข้าใจเบื้องต้น
- 2.2 อ่านรายละเอียดของแต่ละบท แล้วทำกิจกรรมในเนื้อหาแต่ละข้อ
- 2.3 เมื่อศึกษานิ้อหาของแต่ละบทแล้วควรการทำแบบประเมินผลท้ายบท และตรวจสอบความถูกต้องเพื่อช่วยความเข้าใจได้ดีขึ้น
- 2.4 เมื่อศึกษารายละเอียดจนถึงบทสุดท้ายแล้วควรลองทำแบบประเมินผลหลังเรียน เพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจด้วย

3. การวัดและประเมินผล

การประเมินผลวิชาการใช้ห้องสมุด เป็นการทดสอบทักษะการศึกษา ข้อสอบเป็นปรนัย ประเภทเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ โดยใช้เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจงการใช้ตัวรา การใช้ห้องสมุด

ลักษณะการแบ่งบท/ตอนในตัวรา

ตัวราการใช้ห้องสมุด ประกอบด้วย บทต่าง ๆ 12 บท มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 แหล่งค้นคว้าเพื่อการศึกษา

บทนำ สารสนเทศกับพัฒนาการของห้องสมุด

บทที่ 1 การพัฒนาทักษะเพื่อการศึกษา

บทที่ 2 แหล่งทรัพยากรสารสนเทศ

บทที่ 3 ห้องสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตอนที่ 2 ทรัพยากรสารสนเทศ

บทที่ 4 ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด

บทที่ 5 ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการอ้างอิง

ตอนที่ 3 ระบบการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ

บทที่ 6 ระบบการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นหนังสือ

บทที่ 7 ระบบการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศที่ไม่ใช่หนังสือ

ตอนที่ 4 เครื่องมือเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด

บทที่ 8 บัตรรายการ เครื่องมือเข้าถึงทรัพยากร

บทที่ 9 การใช้บัญชีหัวเรื่องเพื่อกันหาสารสนเทศ

ตอนที่ 5 การค้นคว้าและการทำรายงาน

บทที่ 10 การทำรายงาน

บทที่ 11 การจัดรูปเล่มรายงาน

บทส่งท้าย สารสนเทศบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์สากล

